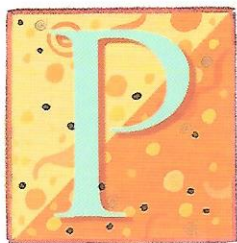

VŽIGALNIK

o cesti je prikorakal soldat: leva, desna, ena, dve! Nosil je nahrbtnik, ob strani pa sabljo, saj je prihajal z vojske in je bil na poti domov. Kar na cesti sreča staro čarovnico; bila je neverjetno odurna, spodnja ustnica se ji je pobešala prav do prsi. Dejala je: »Dober večer, soldat! Kako lepo sabljico imaš in velik nahrbtnik! Res si soldat, kot se spodobi! Zdaj pa boš dobil toliko denarja, kolikor ti srce poželi!«

»Najlepša hvala, čarovnica stara!« je odvrnil soldat.

»Vidiš to veliko drevo?« je dejala čarovnica in s prstom pomignila proti drevesu, ki je stalo poleg njiju. »Čisto izvotleno je. Splezaj v vrh krošnje in ugledal boš luknjo, skozi katero se boš spustil globoko v drevo. Okrog života ti bom privezala vrv, da te bom spet dvignila, ko me boš poklical.«

»Kaj pa naj v drevesu?« je vprašal soldat.

»Nabral si boš denarja!« je dejala čarovnica. »Poslušaj! Ko boš dosegel dno drevesa, se boš znašel v velikem prostoru, ki je ves razsvetljen, kajti v njem gori več kot sto luči. Potem boš zagledal troje vrat, ki jih lahko odpreš, ključ tiči v ključavnici. Če boš stopil v prvo kamro, boš sredi sobe zagledal veliko skrinjo, na kateri sedi pes; oči ima tako velike kot čajne skodelice, a naj te nikar preveč ne skrbi! Dala ti bom svoj modri karirasti predpasnik, ki ga pogrni po tleh; hitro stopi k psu, primi ga in postavi na predpasnik, odpri skrinjo in vzemi toliko novcev, kot želiš. Vsi so bakreni; če pa bi raje srebro, pojdi v naslednjo sobo. V njej sedi pes, ki ima tako velike oči kot mlinska kolesa, a naj te nikar preveč ne skrbi! Prestavi ga na predpasnik in si vzemi denarja! Če pa bi rad zlato, ga lahko dobiš, in to toliko, kolikor ga lahko neseš, ko stopiš v tretjo kamro. Pes pa, ki sedi na tamkajšnji skrinji z denar-

jem, ima dvoje oči in vsako je tako veliko kakor okrogli stolp v Københavnu. To je čisto pravi pes, lahko mi verjameš! A naj te nikar preveč ne skrbi! Samo na predpasnik ga prestavi, pa ti ne bo nič hudega storil, iz skrinje pa vzemi toliko zlata, kot želiš.«

»To pa ni tako napak!« je dejal soldat. »In kaj naj dam tebi, čarovnica stara? Nekaj boš gotovo hotela tudi zase!«

»Nak,« je dejala čarovnica, »ni mi niti za en sam samcat novčič! Samo stari vžigalnik mi prinesi, ki ga je pozabila moja stara mati, ko je bila nazadnje notri.«

»No, pa mi priveži vrv okrog života!« je dejal soldat.

»Tako,« je dejala čarovnica, »tu pa imaš še moj modri karirasti predpasnik.«

Potem je soldat splezal na drevo, se spustil skozi luknjo, in že je stal, kot mu je dejala čarovnica, v velikem prostoru, kjer je gorelo več sto luči.

Odklenil je prva vrata. Ojoj, tam je sedel pes z očmi, velikimi kakor čajne skodelice, in bolščal vanj.

»Priden, priden kuža!« je dejal soldat, ga prestavil na čarovničin predpasnik in si nabral toliko bakrenih novcev, kot jih je lahko spravil v žep, zaprl skrinjo, nanjo zopet postavil psa in se odpravil v drugo sobo. Jojme, tam je sedel pes z očmi, velikimi kot mlinska kolesa!

»Nikar me preveč ne glej!« mu je dejal soldat. »Te bodo še oči bolele!« In prestavil je psa na čarovničin predpasnik, ko pa je v skrinji zagledal toliko srebrnikov, je zabrisal proč vse bakrene novčiče, ki jih je imel, žep in nahrbtnik pa je napolnil s samim srebrom. Pa je stopil še v tretjo kamro! – Jojmene, kako grozno! Pes tam notri je resnično imel oči, velike kot okrogli stolp v Københavnu. In ravno tako so se mu vrtele v glavi!

»Dober večer!« je dejal soldat in se dotaknil kape, kajti takega psa še nikoli ni videl. Ko ga je nekaj časa tako gledal, si je rekel, zdaj bo pa menda dovolj, ga prestavil na tla in odprl skrinjo. O, sveta nebesa, koliko zlata je bilo v njej! Z njim bi kupil ves København in sladkorne prašičke pri slaščičarkah, vse svinčene vojake, biče in gugalne konjičke,

VŽIGALNIK

kar jih je na svetu! Tam pa je bilo res ogromno denarja! – Pa je soldat zabrisal proč vse srebrnike, s katerimi si je napolnil žepe in nahrbtnik, in vzel raje zlato, z njim si je napolnil prav vse žepe, nahrbtnik, kapo in škornje, da se je komajda premikal! Zdaj pa je imel denarja! Psa je postavil na skrinjo, zaloputnil vrata in zaklical gor po drevesu:

»Zdaj me pa kar dvigni, čarovnica stara!«

»Si vzel vžigalnik?« je vprašala čarovnica.

»Saj res,« je vzkliknil soldat, »nanj sem pa čisto pozabil!« In ga je šel iskat. Čarovnica ga je dvignila, da je spet stal na cesti, v žepih, škornjih, nahrbtniku in kapi pa je imel vse polno denarja.

»Kaj ti bo vžigalnik?« jo je vprašal soldat.

»Kaj te briga, kaj mi bo!« je odvrnila čarovnica. »Saj si vendar dobil denar! Daj mi lepo vžigalnik!«

»Kar misli si!« je dejal soldat. »Pri tej priči mi povej, kaj ti bo, sicer potegnem bridko sabljo in ti odsekam glavo!«

»Nikar!« je vzkliknila čarovnica.

Tako ji je soldat odsekal glavo. Čarovnica je mrtva obležala, on pa je ves denar povezal v njen predpasnik, si ga kot culo nadel na hrbet, spustil vžigalnik v žep in odšel naravnost v mesto.

Mesto je bilo lepo in napotil se je v najlepšo gostilno, zahteval najboljše sobe in hrano, ki jo je imel rad, kajti zdaj je bil bogat, ko je imel toliko denarja.

Sluga, ki mu je loščil škornje, je sicer menil, da ima tako premožen gospod precej čudne, stare škornje, novih si namreč še ni kupil. Naslednji dan si je priskrbel spodobne škornje in lepa oblačila. Tako je soldat postal imeniten gospod in povedali so mu o čudovitih stvareh v njihovem mestu in o svojem kralju in o tem, kako zala princeska je njegova hči.

»Kje pa bi si jo lahko ogledal?« je vprašal soldat.

»Nje sploh ni mogoče videti!« so rekli v en glas. »Živi v velikem bakrenem gradu, okrog katerega je vse polno zidov in stolpičev. Nihče, razen kralja, si ne upa k njej, kajti prerokovano je bilo, da se bo poročila s čisto preprostim vojakom, kar pa kralju ni po volji.«

»Prav rad bi jo videl!« si je mislil soldat, a kaj, ko mu tega sploh ne bodo dovolili.

Pa je živel kot ptiček na veji, hodil v gledališče, se vozil po kraljevem parku in delil revnim veliko denarja, kar je bila lepa poteza! Še iz starih časov je namreč vedel, kako hudo je, če si brez prebite pare! – Zdaj pa je bil bogat, se lepo oblačil, imel sila veliko prijateljev, ki so mu vsi po vrsti govorili, da je dober človek, res pravi kavalir, kar je soldat rad slišal! Ker pa je vsak dan denar le trošil in ni čisto nič prislužil, je nazadnje imel le še dva krajcarja in moral je zapustiti lepe sobe, v katerih je prebival, se preseliti v majhno podstrešno sobico, si sam čistiti škornje, jih krpati s šivanko in niti en prijatelj ga ni več obiskal, ker je bilo do izbice tako veliko stopnic.

Bil je precej temačen večer, on pa si ni mogel kupiti niti sveče, kar se spomni, da en štrceljček sveče tiči v vžigalniku, ki ga je pobral v votlem drevesu, v katerega mu je pomagala čarovnica. Izbrskal je vžigalnik in ostanek sveče, a v trenutku, ko je ukresal ogenj in so iskre švignile s kremenca, so se vrata odprla nastežaj in pes, ki je imel oči, velike kot čajne skodelice in ki ga je videl spodaj pod drevesom, je stopil predenj in ga vprašal: »Kaj ukaže moj gospod?«

»Kaj takega!« je planil soldat. »To pa ti je vžigalnik! Z njim lahko dobim vse, česar si zaželim! Priskrbi mi nekaj denarja!« je ukazal psu in, švrk, je izginil in, švrk, že je bil nazaj, v gobcu pa je držal veliko vrečo, polno novcev.

Zdaj je soldat vedel, kakšna lepa stvarca je ta vžigalnik! Če ga je ukresal enkrat, je prišel pes, ki je sedel na skrinji z bakrenim denarjem, če ga je dvakrat, je prišel tisti s srebrniki, če pa ga je ukresal trikrat, je prihitel tisti, ki je imel zlato. Soldat se je zdaj spet preselil v lepe sobe, se lepo oblačil in naenkrat so se ga spet spomnili vsi njegovi prijatelji, ki so ga imeli tako zelo radi ...

Tako je nekoč razmišljal: »Res čudna reč, da nihče ne sme videti princese! Vsi po vrsti pravijo, kako zelo je lepa! A kaj to pomaga, ko pa mora vedno sedeti v velikem bakrenem gradu s toliko stolpiči ... Ali je čisto res ne bi mogel videti? – Le kje tiči moj vžigalnik?« Pa je

ukresal ogenj in, švrk, že je prišel pes z očmi, velikimi kot čajne skodelice.

»Resda je že trdna noč,« je dejal soldat, »vseeno pa bi silno rad videl princeso, samo za hipec!«

Kot bi mignil, je pes izginil za vrati, in še preden je soldat lahko sploh pomislil, ga je že spet zagledal s princeso. Spala je na njegovem hrbtu in bila tako lepa, da je vsakdo lahko videl, da je prava princesa; soldat si ni mogel kaj, da je ne bi poljubil, kajti bil je pravi soldat.

Pes je švignil nazaj s princeso, ko pa je napočilo jutro in sta si kralj in kraljica natakala čaj, je princesa povedala, da je ponoči imela čudne sanje o psu in vojaku. Jezdila je na psu, vojak pa jo je poljubil.

»Ta zgodbica je pa res krasna!« je dejala kraljica.

No, naslednjo noč je morala stara dvorna dama čuti ob princesini postelji, da bi se prepričala, ali so res bile sanje ali pa mogoče še kaj drugega.

Soldat pa je tako silno hrepenel, da bi spet videl lepo princeso, da je pes skočil ponjo in stekel nazaj, kar so ga nesle tace, ampak stara dvorna dama je obula gumijaste škornje in jo je ravno tako urno ubrala za njim. Ko je videla, da je izginil v ogromno hišo, si je mislila, zdaj pa vem, kje je, in s koščkom krede narisala križ na vrata. Potem je šla domov in legla, pes pa se je tudi vrnil s princeso. Ko je zagledal križ, narisana na vrata hiše, kjer je stanoval soldat, je še sam pograbil košček krede in naredil križ na vseh vratih po vsem mestu. To si je precej pametno izmislil, kajti tako dvorna dama ne bo mogla najti pravih vrat, ko pa so križi na vseh.

Zgodaj zjutraj so si kralj in kraljica, stara dvorna dama in vsi častniki prišli ogledat, kje je bila princesa!

»Tukaj!« je dejal kralj, ko je zagledal prva vrata s križem.

»Ne, tukaj, moj ljubi mož!« je vzkliknila kraljica, ko je zagledala druga vrata s križem.

»Ampak tudi tam je eden in tam tudi!« so vsevprek klicali; kamor so pogledali, je bil križ na vratih. Tako so le uvideli, da je njihovo iskanje nesmiselno.

Kraljica pa je bila silno pametna žena, ki je znala še kaj več kot prevažati se v kočiji. Prijela je zlate škarje, razrezala veliko plahto svile na koščke in sešila ljubko vrečico; napolnila jo je z drobnimi rženimi zrnici, jo obesila princesi na hrbet, in ko je bilo to storjeno, je v vrečko zarezala majhno luknjico, da bi se zrnca vseskozi usipala na pot, kamorkoli bo na njej zaneslo princeso.

Ponoči je spet prišel pes, si naložil princeso na hrbet in stekel z njo k soldatu, ki jo je imel tako zelo rad in si je tako zelo želel biti princ, da bi jo dobil za ženo.

Pes sploh ni opazil, kako so se zrnca usipala od gradu do soldatovega okna, kamor se je povzpel s princeso. Zjutraj sta kralj in kraljica dobro videla, kje je bila njuna hčerka, tako sta zgrabila soldata in ga vrgla v ječo.

In tam je potem sedel. Joj, kako temno in dolgočasno je bilo, nato pa so mu še dejali: »Jutri boš bingljaj.« To že ni bilo zabavno slišati, pa še vžigalnik je pozabil doma v gostilni. Zjutraj je skozi rešetke v okencu opazoval ljudi, ki so drli ven iz mesta, da bi bili priča njegovemu obešanju. Slišal je bobne in videl korakati vojake. Vsi ljudje so se zgriinjali tja; med njimi je bil tudi čevljarski vajenec z usnjenim predpasnikom in copati, noge pa je metal tako visoko v zrak, da mu je ena copata zletela naravnost v zid, za katerim je sedel soldat in pogledoval med železnimi palicami.

»Hej, vajenček! Naj se ti nikar tako ne mudi!« mu je dejal soldat. »Nič ne bo, dokler se jaz ne prikažem! Rajši steci tja, kjer sem živel, in mi prinesi moj vžigalnik, pa boš dobil štiri krajcarje! Vendar se kar hitro obrni na petah!«

Čevljarskemu vajencu so štirje krajcarji seveda dišali, zato jo je urno odkrevsal po vžigalnik, ga izročil soldatu in ... no, zdaj pa boste slišali!

Pred mestom so postavili ogromne vislice, okoli katerih so se gnetli vojaki in na stotisoče ljudi. Kralj in kraljica sta sedela na lepem prestolu nad sodnikom in vsemi svetovalci.

Soldat je že stal na odru, ko pa so mu hoteli nataktniti vrv okoli vratu, je dejal, da so še vedno dovolili grešniku izpolnitev nedolžne

VŽIGALNIK

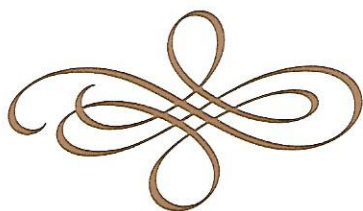
želje, preden ga usmrtijo. Močno si je namreč zaželel pokaditi pipo tobaka, saj bo to vendar njegova zadnja pipica na tem svetu.

Seveda kralj ni hotel oporekati in tako je soldat prijel vžigalnik in ukresal ogenj, ena, dve, tri! In že so tam stali vsi psi, tisti z očmi kot čajne skodelice, pa tisti z očmi kot mlinska kolesa in tudi tisti, ki je imel oči, velike kot okrogli stolp v Københavnu.

»Pomagajte mi, no, da me ne bodo obesili!« je zaklical soldat, psi pa so se spravili nad vse sodnike in svetovalce, zgrabili enega za noge in drugega za nos in ju zalučali visoko v zrak, da sta se čisto razletela, ko sta zgrmela na tla.

»Mene pa kar pusti!« je zavpil kralj. A največji pes je že zgrabil njegga in kraljico in ju vrgel za vsemi drugimi. Takrat so se vojaki prestrašili in vsi ljudje so zakričali: »Soldatek zlati, ti boš naš kralj in imel boš lepo princeso!«

Tako so soldata odnesli v kraljevo kočijo, vsi trije psi pa so spredaj plesali in kričali: »Živeli!« Dečki so žvižgali na prste, vojaki pa so pozdravljali s puškami. Princesa je stopila iz bakrenega gradu in postala kraljica, in to ji je še kako godilo! Poroča je trajala osem dni, pa tudi psi so sedeli za mizo in bile so jih same oči.

Andersenove pravljice

